

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3166/2017. (VII. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény módosításáról szóló 2016. évi LXXVII. törvény 28–29. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz több száz indítványozó fordult az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal. Kérelmeikben a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) módosításáról szóló 2016. évi LXXVII. törvény 28–29. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták.
- [2] A jogi képviselő nélkül eljáró indítványozók által benyújtott alkotmányjogi panaszok tartalma azonos, az alkotmányjogi panaszok formanyomtatványon kerültek benyújtásra, ezért az Alkotmánybíróság az ügyeket az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján egyesítette.
- [3] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 49. § (1) bekezdése értelmében a Ptk. zálogjogra vonatkozó rendelkezéseit arra a zálogjogra kell alkalmazni, amelyet a Ptk. hatálybalépését követően kötött zálogszerződéssel alapítottak, illetve amely törvényes zálogjogként a Ptk. hatálybalépését követően keletkezett. A Ptké. 49. § (3) bekezdése értelmében pedig a Ptk. hatálybalépése előtt kötött zálogszerződéssel létrejött jelzálogjogot a zálogjogosult a Ptk. hatálybalépését követően a különvált zálogjogra vonatkozó szabályok szerint a biztosított követelés nélkül is átruházhatja, az ilyen módon átruházott jelzálogjogra pedig a különvált zálogjog szabályait kell alkalmazni.
- [4] A 2016. évi LXXVII. törvény 28. § (1) bekezdése értelmében a Ptké. 49. § (3) bekezdésének az a rendelkezése, miszerint a Ptk. hatálybalépése előtt kötött zálogszerződéssel létrejött jelzálogjogot a zálogjogosult a Ptk. hatálybalépését követően a különvált zálogjogra vonatkozó szabályok szerint a biztosított követelés nélkül is átruházhatja, 2016. július 1-től nem alkalmazható. A törvény 28. § (2) bekezdése értelmében a 2016. július 1. napját megelőzően kötött, ingatlanra vonatkozó jelzálogszerződéssel alapított jelzálogjog és az ugyancsak 2016. július 1. napját megelőzően létrejött különvált zálogjog a törvény 29. §-a szerint önálló zálogjoggá alakítható át.
- [5] A 2016. évi LXXVII. törvény 29. § (1) bekezdése értelmében „[h]a az ingatlanra vonatkozó jelzálogszerződés a jelzálogjoggal biztosított követelést összeg meghatározásával tartalmazza, úgy a zálogjogosult pénzügyi intézmény a jelzálogjogot a zálogkötelezethez intézett egyoldalú – különvált zálogjog esetén a jelzálogjogot ekként átruházó zálogjogosultak és a különvált zálogjog jogosultjának ugyanazon okiratba foglalt közös – írásbeli nyilatkozatával a jelzálogszerződésben meghatározott összeget meg nem haladó összeg erejéig az ingatlant terhelő e § szerinti önálló zálogjoggá (a továbbiakban: átalakításos önálló zálogjog) alakíthatja át.” A 29. § (2) bekezdése értelmében az átalakítással a jelzálogjog egésze megszűnik, és helyébe az átalakítással érintett jelzálogjog ranghelyén az átalakításos önálló zálogjog lép. A 29. § (3) bekezdése értelmében az átalakítással a zálogkötelezett helyzete nem válhat terhesebbé, míg a (4) bekezdés értelmében az átalakításhoz nincs szük-

ség sem az átalakítással érintett jelzálogjog ranghelyével azonos ranghelyű, sem a rangsorban hátrább álló, az átalakítással érintett jelzálogjog ranghelyé követő ranghely jogosultak hozzájárulására.

- [6] A 2016. évi LXXVII. törvényt az Országgyűlés 2016. június 13-i ülésnapján fogadta el, a törvény kihirdetésére 2016. június 23-án került sor, az alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezései 2016. október 1-jén léptek hatályba.
- [7] Az indítványozók álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. Érvelésük szerint „polgári jogi jogokat és kötelezettségeket csak bíróságok állapíthatnak meg. Ennek megfelelően a parlament nem hozhat olyan törvényeket, amelyek polgári jogi jogokat és kötelezettségeket szabályoznak.”
- [8] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítvánnyal támadott jogszabályi rendelkezések 2016. október 1-jén léptek hatályba, ekként az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje 2017. március 30. napja volt. Valamennyi indítvány határidőben érkezett.
- [10] Az indítványozók érintettségük igazolására csatolták a 2016. október 1. napja előtt kötött kölcsönszerződéseik másolatát. Ennek megfelelően valamennyi indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, a Ptk. hatálybalépését megelőzően kötött, jelzálogjoggal biztosított kölcsönszerződés alanyaként.
- [11] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be az Alaptörvényben biztosított jog sérelme, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz feltétele tehát az, hogy a jogsérelem hatósági vagy bírói jogalkalmazás nélkül következzen be. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott törvény 29. § (1) bekezdése alapján a zálogjogosult pénzügyi intézmény a jelzálogjogot a zálogkötelezetthez intézett egyoldalú írásbeli nyilatkozatával alakíthatja át átalakításos önálló zálogjoggá, ekként a közvetlen alkalmazás Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltétele ugyancsak teljesül.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak minden esetben határozott kérelmet kell tartalmaznia. A határozottság követelményének az alkotmányjogi panasz akkor felel meg, amennyiben eleget tesz az 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt feltételeknek.
- [13] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pontjának megfelelően az indítványozók a XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölték meg az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként, melynek értelmében „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”
- [14] Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét alkotmányjogilag értékelhető indoklással nem támasztották alá, ekként az indítványok ebben a vonatkozásában nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek.
- [15] 3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének átfogó értelmezése során az Alkotmánybíróság már elvi éllel kimondta, hogy „[a]z Alaptörvénynek ez a rendelkezése egyrészt magában foglalja – általában véve – a bírósághoz fordulás jogát, másrészt eljárási garanciákat követel meg.” {26/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]}. Az Alkotmánybíróság a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatában összefoglaló jelleggel azt is rögzítette, hogy „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének értelmezésével nevesíthetők a tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok. Ezek különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás tisztességessége, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás” (Indokolás [63]).
- [16] Az egyes szerződések tartalmának módosítására irányuló jogszabályok alkotmányossága ugyanakkor elsősorban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és II. cikkének történő megfelelés szempontjából vizsgálható [8/2014. (III. 20.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság korábban azt is rögzítette, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában alkotmányossági összefüggés akkor sem lenne megállapítható, ha

a szabályozás egyébként magánjogi szerződésekbe történő beavatkozást valósítana meg. {3147/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [21]}. Ekként az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelmény hiányán túlmenően, vizsgálható alkotmányjogi összefüggés hiányában nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek sem.

- [17] 4. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. június 27.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2036/2016.

